

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Α΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Όμηρος, «Οδύσσεια» α 109-173

Τίτλος:

«Όμηρος, «Οδύσσεια» α 109-173»

Συγγραφή: ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΤΑΤΣΗ

Εφαρμογή: ΒΑΓΙΑ ΖΗΚΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Όμηρος, «Οδύσσεια» α 109-173

Εφαρμογή σεναρίου

Βάγια Ζήκα

Δημιουργία σεναρίου

Χρυσούλα Τάτση

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου |

Χρονολογία

Νοέμβριος 2012

Σχολική μονάδα

Γυμνάσιο Πέπλου

Διδακτική/θεματική ενότητα

Ομήρου, «Οδύσσεια», Ενότητα 3^η: α 109-173

Διαθεματικό

Όχι.

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

—

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων με βιντεοπροβολέα ή διαδραστικό πίνακα

II. Εικονικός χώρος: διαδίκτυο

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές θα πρέπει να κατέχουν βασικές γνώσεις χειρισμού υπολογιστών και να είναι εξοικειωμένοι με ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να υιοθετεί μαθητοκεντρικά μοντέλα διδασκαλίας, να χειρίζεται με ευχέρεια προγράμματα επεξεργαστών κειμένου, παρουσιάσεων, πλοήγησης στο διαδίκτυο και εννοιολογικού χάρτη. Το σχολείο θα πρέπει να διαθέτει εργαστήριο υπολογιστών, βιντεοπροβολέα ή διαδραστικό πίνακα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Χρυσούλα Τάτση, Όμηρος, «Οδύσσεια» α 109-173, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση), Α Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

–

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές βλέπουν την κατάσταση που επικρατεί στο παλάτι από διαφορετικές οπτικές γωνίες, προσπαθώντας να μπουν στη θέση των προσώπων που παίρνουν μέρος στη συγκεκριμένη ενότητα. Στη συνέχεια, αναλαμβάνουν τον ρόλο μικρών επιστημόνων και αναζητούν μέσα από το ομηρικό κείμενο στοιχεία και πληροφορίες για την εποχή του Ομήρου και τις οργανώνουν μέσω ενός εννοιολογικού χάρτη που δημιουργούν.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Οι μαθητές καλούνται να μπουν στη θέση των προσώπων που αναφέρονται στην ενότητα, λαμβάνοντας υπόψη την εποχή στην οποία έζησαν τα πρόσωπα αυτά και διερευνούν την κοινωνική ζωή της εποχής εκείνης και συλλέγοντας στοιχεία για τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα και τις αντιλήψεις. Στη συνέχεια, περιγράφουν την κατάσταση που επικρατούσε στο παλάτι από την οπτική γωνία διαφορετικών υποκειμένων (της Αθηνάς, ως εκπροσώπου της κυρίαρχης τάξης των θεών που ρυθμίζουν τα πράγματα, του Τηλέμαχου, ως τραγικού προσώπου που υποφέρει από τις αδικίες άλλων, των μνηστήρων, που διαπράττουν την αδικία, και των υπηρετών του παλατιού, που, αν και έχουν δευτερεύοντα ρόλο, παρακολουθούν τα γεγονότα από κοντά και συμμετέχουν με τον δικό τους τρόπο παίρνοντας το μέρος της μίας ή της άλλης πλευράς). Αφού η κάθε ομάδα μελετήσει την ενότητα από μία συγκεκριμένη οπτική γωνία, μοιράζεται τα ευρήματά της με την υπόλοιπη τάξη. Για τον σκοπό αυτό δημιουργούν και σχετική παρουσίαση την οποία θα προβάλουν στους συμμαθητές τους. Στη συνέχεια, οι μαθητές αποστασιοποιούνται από τα γεγονότα που περιγράφονται στους στίχους 109-173 και μελετούν το κείμενο ανά θεματικές ενότητες. Ερευνούν, λοιπόν, το κείμενο ως εξωτερικοί μελετητές – επιστήμονες (φιλόλογοι, αρχαιολόγοι, φιλόσοφοι και λαογράφοι) και προβαίνουν σε διαπιστώσεις και συμπεράσματα που σχετίζονται με τις αφηγηματικές τεχνικές του ποιητή, τα στοιχεία του υλικού πολιτισμού της ομηρικής εποχής, τα ήθη και τα έθιμα των αρχαίων Ελλήνων καθώς και τις θρησκευτικές αντιλήψεις κτλ.. Δημιουργούν έναν εννοιολογικό χάρτη ως οργανόγραμμα των στίχων που έχουν αναλάβει να μελετήσουν, προκειμένου να οργανώσουν και να ταξινομήσουν τα πορίσματα των ερευνών τους. Στη συνέχεια, οι εννοιολογικοί χάρτες που δημιούργησαν οι ομάδες μπορούν να ενωθούν σε έναν που θα αποτελεί και τη σύνοψη των βασικών εννοιών ολόκληρης της ενότητας που διδάχτηκαν οι μαθητές.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να μελετήσουν τον υλικό και πνευματικό πολιτισμό, όπως καταγράφεται στα ομηρικά έπη και να κατανοήσουν τη διττή υπόσταση του ανθρώπου (σώμα και ψυχή).
- Να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση προσπαθώντας να μπουν στη θέση των προσώπων που αναφέρονται στο ομηρικό κείμενο. Να μπορούν να αιτιολογούν τις συμπεριφορές των άλλων (στη συγκεκριμένη περίπτωση του Τηλέμαχου και των μνηστήρων) αλλά και τη δική τους συμπεριφορά σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της αυτογνωσίας τους.
- Να διαμορφώσουν στάσεις ζωής και αξίες που προάγουν τον άνθρωπο είτε με προβολή θετικών προτύπων (αρχαιοελληνική φιλοξενία, ωρίμανση του Τηλέμαχου) είτε μέσα από το αρνητικό παράδειγμα των μνηστήρων.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να ασκηθούν στην προσεκτική ανάγνωση κειμένων αναζητώντας χρήσιμα στοιχεία και πληροφορίες.
- Να εξοικειωθούν με τις αφηγηματικές τεχνικές στην «Οδύσσεια».
- Να ασκηθούν στην παραγωγή γραπτού λόγου με ανάπτυξη επιχειρημάτων.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να ασκηθούν στην πλοήγηση και στην έρευνα στο διαδίκτυο και στην αναζήτηση χρήσιμων πληροφοριών σε αυτό.
- Να αντιληφθούν την αξία της εικόνας ως μέσου ενίσχυσης της πειθούς.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες οργάνωσης, ταξινόμησης και μετάδοσης των πληροφοριών στους άλλους με τρόπο ελκυστικό και κατανοητό μέσω παρουσιάσεων και εννοιολογικών χαρτών.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Επέλεξα τη συγκεκριμένη ενότητα, γιατί σε αυτή φαίνεται η κατάσταση που επικρατεί στο παλάτι του Οδυσσέα όσο εκείνος απουσιάζει και είναι καθοριστική για να κατανοήσουν οι μαθητές το πολύπλευρο δράμα του Οδυσσέα και των οικείων του καθώς και την ανάγκη τιμωρίας των μνηστήρων. Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση μπαίνοντας στη θέση των προσώπων που αναφέρονται και βλέποντας το ίδιο γεγονός από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Ακόμη, οι μαθητές μπορούν να αντιμετωπίσουν το ομηρικό κείμενο ως πηγή άντλησης πληροφοριών για τον πολιτισμό (υλικό και πνευματικό) εκείνης της εποχής.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Οι στόχοι του σεναρίου συμβαδίζουν με αυτούς που θέτει το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών για την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία στο Γυμνάσιο ([ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ](#)). Συγκεκριμένα, επιδιώκεται να εκτιμήσουν οι μαθητές τα ομηρικά έπη ως κείμενα στα οποία αποτυπώνεται ένας ολόκληρος κόσμος με τον πολιτισμό, τις αξίες και την κοινωνική και πολιτική του οργάνωση. Καλούνται, λοιπόν, να κατανοήσουν τον πολιτισμό της «Οδύσσειας»: αξίες, στάσεις, δράση, ήθη και έθιμα, κοινωνική και πολιτική οργάνωση, θεσμούς, υλικό πολιτισμός, κ.ά., να διερευνήσουν τη δομή της «Οδύσσειας», ώστε να γνωρίσουν τις αφηγηματικές τεχνικές και την οπτική γωνία του αφηγητή (αφήγηση σε α΄ ή γ΄ πρόσωπο), τη λειτουργία του χρόνου ως προς την τάξη (αναδρομή, προοικονομία) και να αξιολογήσουν τη δράση και τη συμπεριφορά των κυριότερων, τουλάχιστον, προσώπων, όχι για να αναζητήσουν πρότυπα συμπεριφοράς, αλλά για να εμβαθύνουν τη γνώση τους για τον άνθρωπο. Ακόμη, επιδιώκεται να κατανοήσουν οι μαθητές τον ανθρωπομορφισμό των θεών και να διαπιστώσουν ότι στην «Οδύσσεια» λειτουργεί το σχήμα «ύβρις, νέμεσις, τίσις».

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές εξοικειώνονται με την πλοήγηση στο διαδίκτυο και την αναζήτηση πληροφοριών είτε μέσω συγκεκριμένων ιστοσελίδων είτε μέσω μηχανών αναζήτησης. Δημιουργούν παρουσιάσεις με το υλικό που έχουν συγκεντρώσει και

πολυτροπικά κείμενα. Επίσης, μαθαίνουν να ταξινομούν τα ευρήματά τους με τη βοήθεια ενός εννοιολογικού χάρτη.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία Α΄ Γυμνασίου: Ομηρικά Έπη: «Οδύσσεια», 3^η Ενότητα: [α 109-173](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Λογισμικά

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: [Ομηρικά Έπη Α΄ και Β΄ Γυμνασίου](#). [εφαρμογή υποστηρικτικού υλικού].

Ιστοσελίδες

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [21-11-2012]

[Google](#) [21-11-2012]

Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο: Ελληνικός Πολιτισμός:

[Αφηγηματικές τεχνικές στα ομηρικά έπη](#)

[Διδάσκοντας την Οδύσσεια](#): 3η ενότητα Οδύσσεια,α 109-173 [21-11-2012]

[Ψηφιακό Σχολείο](#) [21-11-2012]

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α΄ φάση

4 διδακτικές ώρες

Προηγήθηκε η ανάγνωση του [κειμένου](#), ώστε οι μαθητές να έρθουν σε πρώτη επαφή με την ενότητα. Έγινε μια πρώτη, λοιπόν, προσέγγιση, επιλύθηκαν απορίες και έγινε γλωσσική εξομάλυνση του μεταφρασμένου κειμένου (απαραίτητη αρκετές φορές, όπως έχει δείξει η πείρα στη σχολική τάξη). Στη συνέχεια, οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες με κριτήριο την ψηφιακή ευχέρεια τουλάχιστον ενός από κάθε ομάδα. Η

επιλογή του θέματος από τις διαμορφωμένες ομάδες ήταν ελεύθερη. Η διαδικασία κράτησε μία διδακτική ώρα από τις τέσσερις της Α΄ φάσης.

Ομάδα Αθηνά

Η ομάδα που ασχολήθηκε με την Αθηνά στην ενότητα αυτή εντόπισε στο διαδίκτυο πληροφορίες για τη θεά, κυρίως βεβαίως από τη [Βικιπαίδεια](#), καθώς το σενάριο δεν πρότεινε κάποια άλλη ιστοσελίδα. Ακολούθως, εντόπισε παραστάσεις της θεάς στην ιστοσελίδα του [Ελληνικού Πολιτισμού](#) και δημιούργησε σχετική παρουσίαση. Η διαδικασία αποδείχτηκε αρκετά ικανοποιητική, οι μαθητές είχαν ήδη εφαρμόσει ένα σενάριο πιο πριν με τη διδάσκουσα (το σενάριο για τα Επαγγέλματα των Αρχαίων Αθηναίων), οπότε δεν υπήρχαν τεχνικές δυσκολίες σε σχέση για παράδειγμα με τη δημιουργία παρουσίασης. Στη συνέχεια, εντοπίστηκαν με ευκολία τα στοιχεία ανθρωπομορφισμού, καθώς πέρα από την επίσκεψη στην οικεία ενότητα της ιστοσελίδας του [Ελληνικού Πολιτισμού](#), γνώριζαν ήδη από τις προηγούμενες ενότητες τα σχετικά με τον ανθρωπομορφισμό. Τα πράγματα ήταν λίγο διαφορετικά στην περίπτωση της ενανθρώπισης και της επιφάνειας, καθώς οι μαθητές έρχονταν σε επαφή με τους όρους για πρώτη φορά, ωστόσο δεν υπήρξε μεγάλη καθυστέρηση. Οι μαθητές ήταν ήδη εξοικειωμένοι με το σχήμα «ύβρις- νέμεσις- τίσις», οπότε δεν τους ξένισε η σχετική δραστηριότητα, που ήταν άμεσα συνδεδεμένη με αυτή την αντίληψη της ελληνικής αρχαιότητας. Δημιουργήθηκε κείμενο με αιτιολόγηση στο Word, με το οποίο οι μαθητές ως «Αθηνά» εξήγησαν την απόφαση της θεάς να βοηθήσει τον Οδυσσέα και τον Τηλέμαχο να εξοντώσουν τους μνηστήρες, το οποίο παρουσιάστηκε προφορικά από τους μαθητές στην ολομέλεια και όχι στον διαδραστικό πίνακα.

Ομάδα Τηλέμαχος

Η ομάδα «Τηλέμαχος» δημιούργησε και αυτή σχετική παρουσίαση με εικόνες και πληροφορίες, ενώ στη συνέχεια μελέτησαν όσα ανέφερε η ιστοσελίδα του [Ελληνικού Πολιτισμού](#) για το τυπικό της φιλοξενίας και εντόπισαν τους σχετικούς στίχους. Κατόρθωσαν να εντοπίσουν πληροφορίες για το ανάκτορο, μπήκαν στην [εφαρμογή](#) του Ψηφιακού Σχολείου για τα Ομηρικά Έπη, έκαναν τη σχετικά άσκηση γρήγορα, βρήκαν τα σχετικά με την «ύβρη» και ασχολήθηκαν περισσότερο με τη δημιουργία

του κειμένου για την ψυχολογική κατάσταση του Τηλέμαχου και το οπτικό υλικό που θα μπορούσε να τη δικαιολογήσει. Στο σημείο αυτό αναγκάστηκα να επέμβω προφορικά με οδηγία και να θυμίσω στους μαθητές τι ακριβώς πρέπει να ψάξουν. Γενικά ήταν ομάδα που λειτούργησε καλά και η μόνη μου ένσταση ήταν η αξιοποίηση της άσκησης από τα Ομηρικά Έπη, την οποία δε θεωρώ αρκετά δημιουργική για αξιοποίηση ΤΠΕ και η οποία δεν ενθουσίασε τους μαθητές, ενώ οι πληροφορίες για την «ύβρη» αντιγράφηκαν απλώς από τους μαθητές με τη λογική της «αντιγραφής-επικόλλησης».

Ομάδα Μνηστήρες

Η ομάδα των «Μνηστήρων» αναζήτησε πληροφορίες και εικόνες και δημιούργησε και αυτή σχετική παρουσίαση, αν και δυσκολεύτηκε περισσότερο σε σχέση με τις άλλες ομάδες, καθώς οι πληροφορίες που υπάρχουν στο διαδίκτυο δεν είναι τόσο εύκολο να βρεθούν όσο ανέμεναν. Πιο ενδιαφέρουσες τους φάνηκαν οι πληροφορίες σχετικά με την ψυχαγωγία, την οποία συνδύασαν ακολουθώντας με τα σχετικά με την «ύβρη». Για τους μαθητές μου ήταν ευχάριστη ανατροπή το να μπουν στη θέση των μνηστήρων και να συντάξουν το απολογητικό κείμενο, οπότε το διασκέδασαν!

Ομάδα Υπηρετικό Προσωπικό

Οι μαθητές της ομάδας του «υπηρετικού προσωπικού» είχαν στην αρχή πρόβλημα στο να εντοπίσουν ποιο ήταν αυτό το προσωπικό εντός του κειμένου. Η μετάφραση για παράδειγμα μιλά για κήρυκες και παιδόπουλα και δεν ήταν αρκετά σαφές ότι επρόκειτο για ανθρώπους που βοηθούσαν στο παλάτι (ούτως ή άλλως η δουλειά του κήρυκα είναι ως γνωστόν αρκετά διαφορετική). Εκεί η ομάδα ζήτησε τη βοήθειά μου και δόθηκαν οι σχετικές προφορικές διευκρινίσεις. Κατά τα άλλα δε δημιουργήθηκε κάποιο πρόβλημα, οι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον για τις πληροφορίες σχετικά με τα φαγητά των αρχαίων Ελλήνων και τα οικιακά σκεύη, δημιούργησαν παρουσίαση και μπήκαν στη θέση των υπηρετών καταγράφοντας πώς αισθάνονται στο παλάτι με όλη αυτή την άσχημη κατάσταση με τους μνηστήρες.

Β' φάση

2 διδακτικές ώρες

Έγινε η παρουσίαση εργασιών της προηγούμενης φάσης, ενώ παράλληλα η ομάδα των «Μνηστήρων» τελείωνε την εργασία της. Μετά τη σύνθεση, οι ομάδες αναδιατάχθηκαν. Λόγω του μικρού αριθμού μαθητών δε στάθηκε δυνατό να υπάρχουν τέσσερις χωριστοί ρόλοι σε κάθε ομάδα, οπότε έγινε αναγκαστική προσαρμογή του [Κοινού Φύλλου Εργασίας](#): οι μαθητές σε τέσσερις χωριστές ομάδες (με διαφορετικά μέλη από τις προηγούμενες) ασχολήθηκαν και με τα τέσσερα ζητήματα που θέτει η δημιουργός του σεναρίου σε όλη την ενότητα και όχι σε επιμέρους θεματικές ενότητες, καθώς δεν ήταν δυνατό να περιέχει τα πάντα κάθε επιμέρους ενότητα. Εντοπίστηκαν τα στοιχεία υλικού πολιτισμού, οι αντιλήψεις των αρχαίων Ελλήνων, τα ήθη και τα έθιμα (η φιλοξενία και το τυπικό της) και οι αφηγηματικές τεχνικές (με τη βοήθεια της σχετικής ενότητας της ιστοσελίδας του Ελληνικού Πολιτισμού). Δε δημιουργήθηκε εννοιολογικός χάρτης με την έννοια του C-Map, γιατί θεώρησα ότι δεν υπήρχε λόγος να αξιοποιηθεί το συγκεκριμένο λογισμικό, από τη στιγμή που θα μπορούσε κάτι τέτοιο να γίνει και μέσω του Word (*Εισαγωγή διαγράμματος- οργανόγραμμα ή διάγραμμα ακτίνας*). Σε γενικές γραμμές, οι μαθητές αντεπεξήλθαν στις δραστηριότητες και η μεταξύ τους συνεργασία ήταν καλή.

Διδακτικό συμβάν με ενδιαφέρον: Το κλειστό λογισμικό των «Ομηρικών Επών» που προτείνεται στο σενάριο απογοήτευσε τους μαθητές. Δε θεώρησαν δημιουργική τη διαδικασία, η διδάσκουσα έλαβε την ανατροφοδότηση και σε σενάριο που δημιούργησε η ίδια για επόμενες ενότητες της «Οδύσσειας» ενεργοποίησε πιο ουσιαστικά τους μαθητές, προς την κατεύθυνση της διερευνητικής μάθησης και της κατασκευής της γνώσης από το μαθητή.

Η απογοήτευση των μαθητών αποτυπώνεται στο αρχείο φωτογραφίας ΑΠΟΓΟΗΤΕΥΣΗ.JPG που είναι αναρτημένο στο mahara.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο Εργασίας 1: Αθηνά

1. Δημιουργήστε έναν φάκελο στην επιφάνεια των Windows με τίτλο «Αθηνά». Αναζητήστε στο διαδίκτυο πληροφορίες για το πρόσωπο της Αθηνάς και δημιουργήστε ένα κείμενο στο Word, στο οποίο θα παρουσιάζετε τα ευρήματά σας. Αποθηκεύστε το κείμενό σας στον φάκελο που δημιουργήσατε.
2. Μελετήστε τους στίχους [109-114](#). Προσέξτε την προετοιμασία της Αθηνάς για τη μετάβασή της στην Ιθάκη και αναζητήστε στο [διαδίκτυο](#) ή στην ιστοσελίδα του [Ελληνικού Πολιτισμού](#) παραστάσεις της θεάς Αθηνάς που ταιριάζουν στην περιγραφή του Ομήρου στο συγκεκριμένο απόσπασμα. Αποθηκεύστε τις παραστάσεις που βρήκατε στο φάκελο «Αθηνά».
3. Δημιουργήστε μια παρουσίαση με το παραπάνω υλικό στην οποία θα παρουσιάζετε την προσωπικότητα της θεάς Αθηνάς.
4. Μεταβείτε στην ιστοσελίδα του Ελληνικού Πολιτισμού: [Αφηγηματικές τεχνικές στα ομηρικά έπη](#). Μελετήστε το κείμενο που αναφέρεται στον **θεικό ανθρωπομορφισμό**. Στη συνέχεια, αναζητήστε στους στίχους [109-173](#) ανθρωπομορφικά στοιχεία στις ενέργειες της Αθηνάς και καταγράψτε τα στον παρακάτω πίνακα.

Στίχοι	Ανθρωπομορφικά στοιχεία

5. Μεταβείτε στην ιστοσελίδα του Ελληνικού Πολιτισμού: [Αφηγηματικές τεχνικές στα ομηρικά έπη](#). Μελετήστε το κείμενο που αναφέρεται στην

Φύλλο εργασίας 2: Τηλέμαχος

1. Δημιουργήστε έναν φάκελο στην επιφάνεια των Windows με τίτλο «Τηλέμαχος». Αναζητήστε στο διαδίκτυο πληροφορίες για το πρόσωπο του Τηλέμαχου και δημιουργήστε ένα κείμενο στο Word, στο οποίο θα παρουσιάζετε τα ευρήματά σας. Αποθηκεύστε το κείμενό σας στο φάκελο που δημιουργήσατε.
2. Αναζητήστε στο [διαδίκτυο](#) εικόνες με τον Τηλέμαχο. Αποθηκεύστε τις παραστάσεις που βρήκατε στον φάκελο «Τηλέμαχος».
3. Δημιουργήστε μια παρουσίαση με το παραπάνω υλικό, στην οποία θα παρουσιάζετε την προσωπικότητα του Τηλέμαχου.
4. Μεταβείτε στην ιστοσελίδα του Ελληνικού Πολιτισμού: [Αφηγηματικές τεχνικές στα ομηρικά έπη](#). Μελετήστε το κείμενο που αναφέρεται στο **τυπικό φιλοξενίας** των αρχαίων Ελλήνων. Ποιες από τις ενέργειες του Τηλέμαχου είναι σύμφωνες με αυτό το τυπικό;

---

5. Υποδυθείτε τον ρόλο του Τηλέμαχου - οικοδεσπότη και ξεναγήστε τους συμμαθητές σας στο παλάτι σας. Εντοπίστε πρώτα μέσα από το κείμενο της 3^{ης} ενότητας πληροφορίες για τα ανάκτορα του Οδυσσέα. Στη συνέχεια, επισκεφτείτε την [εφαρμογή](#) του Ψηφιακού Σχολείου για τα Ομηρικά Έπη. Να κάνετε την ανάλογη άσκηση για να βρείτε τα μέρη του παλατιού του

Φύλλο εργασίας 3: Μνηστήρες

1. Δημιουργήστε έναν φάκελο στην επιφάνεια των Windows με τίτλο «μνηστήρες». Αναζητήστε στο διαδίκτυο πληροφορίες για τους μνηστήρες της Πηνελόπης και δημιουργήστε ένα κείμενο στο Word, στο οποίο θα παρουσιάζετε τα ευρήματά σας. Αποθηκεύστε το κείμενό σας στο φάκελο που δημιουργήσατε.
2. Αναζητήστε στο [διαδίκτυο](#) εικόνες σχετικές με τους μνηστήρες. Αποθηκεύστε τις παραστάσεις που βρήκατε στο φάκελο που δημιουργήσατε παραπάνω.
3. Δημιουργήστε μια παρουσίαση με το υλικό που έχετε συλλέξει.
4. Εντοπίστε στην ενότητα και καταγράψτε στοιχεία που δηλώνουν τρόπους ψυχαγωγίας των αρχαίων Ελλήνων. Για να εμπλουτίσετε τις γνώσεις σας αναζητήστε πληροφορίες στις προτεινόμενες ιστοσελίδες:

α) για τους [πεσσούς](#):

β) για τα [συμπόσια](#):

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

γ) για τη [μουσική](#):

5. Μεταβείτε στην [εφαρμογή](#) για τη διδασκαλία των Ομηρικών Επών και στην ιστοσελίδα του Ελληνικού Πολιτισμού: [Αφηγηματικές τεχνικές στα ομηρικά έπη](#). Μελετήστε τα κείμενα που αναφέρονται στην **ύβρη-νέμεση-τίση**. Στη συνέχεια, αναζητήστε μέσα από την ενότητα του σχολικού βιβλίου στάσεις και συμπεριφορές των μνηστήρων με αυτά τα χαρακτηριστικά.

6. Υποδυθείτε τους μνηστές και γράψτε μια απολογία για να δικαιολογήσετε τις πράξεις σας και να αποφύγετε την τιμωρία των θεών.
7. Βρείτε εικόνες από το διαδίκτυο που θα λειτουργούν ως αποδεικτικά στοιχεία, θα στηρίζουν και θα ενισχύουν τις απόψεις σας.

8. Δημιουργήστε μια παρουσίαση με τα παραπάνω στοιχεία για να την παρουσιάσετε στις υπόλοιπες ομάδες.

Φύλλο εργασίας 4: Υπηρετικό προσωπικό

1. Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα με το υπηρετικό προσωπικό που βρίσκεται στα ανάκτορα του Οδυσσέα και τις ασχολίες του.

Υπηρετικό προσωπικό	Ασχολίες

Ποιες από τις παραπάνω ασχολίες σχετίζονται με το στρώσιμο του τραπέζιου; Για να πλουτίσετε τις γνώσεις σας σχετικά με τα φαγητά και τα ποτά των αρχαίων Ελλήνων αναζητήστε πληροφορίες στις ιστοσελίδες [1](#) και [2](#) από το Ψηφιακό Σχολείο.

2. Δημιουργήστε ένα κείμενο στο Word, στο οποίο θα παρουσιάζετε τα ευρήματά σας. Αποθηκεύστε το αρχείο σας σε έναν φάκελο στην επιφάνεια των Windows με τον τίτλο «υπηρετικό_προσωπικό». Στον ίδιο φάκελο αποθηκεύστε σχετικές εικόνες που θα βρείτε είτε στις παραπάνω ιστοσελίδες είτε με ελεύθερη πλοήγηση στο διαδίκτυο.
3. Αναζητήστε στην ενότητα οικιακά σκεύη που χρησιμοποιούσαν οι αρχαίοι Έλληνες και καταγράψτε τα στον πίνακα που ακολουθεί:

Οικιακά σκεύη των αρχαίων Ελλήνων	

Αναζητήστε [εικόνες και πληροφορίες](#) για τη χρήση τους και αποθηκεύστε το υλικό που θα βρείτε στον φάκελο «υπηρετικό_προσωπικό».

4. Δημιουργήστε μια παρουσίαση με το υλικό που έχετε συλλέξει στο φάκελό σας.
5. Υποδυθείτε το υπηρετικό προσωπικό στο παλάτι του Οδυσσέα. Ποιες είναι οι βασικές ασχολίες σας όπως αναφέρονται στην ενότητα; Περιγράψτε την κατάσταση που επικρατεί εκεί. Σχολιάστε τη στάση των μνηστήρων και του Τηλέμαχου εκφράζοντας τη συμπάθεια ή την αντιπάθειά σας για τα πρόσωπά τους.
6. Βρείτε εικόνες από το διαδίκτυο που θα λειτουργούν ως αποδεικτικά στοιχεία, θα στηρίζουν και θα ενισχύουν τις απόψεις σας.
7. Δημιουργήστε μια παρουσίαση με τα παραπάνω στοιχεία, για να την παρουσιάσετε στις υπόλοιπες ομάδες.

Κοινό Φύλλο Εργασίας για τις αναδιαρθρωμένες ομάδες

Αξιοποιώντας το υλικό που έχει συγκεντρωμένο το κάθε μέλος της ομάδας σας από την προηγούμενη εργασία, βρείτε σε όλη την ενότητα τα παρακάτω στοιχεία και δημιουργήστε με αυτά έναν εννοιολογικό χάρτη αξιοποιώντας την Εισαγωγή Διαγράμματος του Word:

- I. Αντιλήψεις των αρχαίων που διαφαίνονται στη συγκεκριμένη ενότητα.
- II. Στοιχεία του υλικού πολιτισμού των αρχαίων Ελλήνων.
- III. Αναφορές σε ήθη και έθιμα των αρχαίων Ελλήνων.
- IV. [Αφηγηματικές τεχνικές](#) του ποιητή.

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Οι μαθητές θα μπορούσαν - με βάση τα κείμενα που συντάξαν και στα οποία εκφράζονται οι διαφορετικές απόψεις των προσώπων της ενότητας (της Αθηνάς, του Τηλέμαχου, των μνηστήρων και των υπηρετών) για την κατάσταση που επικρατεί στο παλάτι - να δημιουργήσουν διαλόγους και να ετοιμάσουν ένα θεατρικό δράμα, το οποίο θα παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο, σε γενικές γραμμές, αποδείχθηκε ότι δεν ήταν για τους μαθητές ιδιαίτερα δύσκολο στην εφαρμογή του. Οι μαθητές θεώρησαν τις δραστηριότητες παραγωγής κειμένου πολύ ενδιαφέρουσες και δημιουργικές, όπως, επίσης, και τη δημιουργία παρουσιάσεων. Προσωπικά, διατηρώ ενστάσεις όσον αφορά την αξιοποίηση κλειστών λογισμικών, καθώς από ό,τι φάνηκε δεν ενεργοποιούν ουσιαστικά τους μαθητές και θα προτιμούσα μια πιο δυναμική αντιμετώπιση του θέματος. Όσον αφορά τον χρονισμό θεωρώ ότι είναι δυνατόν να ακολουθηθεί ο χρονισμός της δημιουργού του σεναρίου, εφόσον οι μαθητές είναι ασκημένοι στους τρόπους της ομαδικής εργασίας και των ΤΠΕ.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γουλή, Ε., Γόγουλου, Α., Παπανικολάου, Κ. & Μ. Γρηγοριάδου. 2005. «Αξιοποιώντας τον Ενωσιολογικό Χάρτη ως Εργαλείο Διδακταλίας και Αξιολόγησης στο Μάθημα Πληροφορικής Γυμνασίου». Στο *Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου «Διδακτική της Πληροφορικής»*, επιμ. Α. Τζιμογιάννης, Κόρινθος, 7-9/10/2005, 233-241.

<http://hermes.di.uoa.gr/gouli/gouli/ggpg-Didactics-2005.pdf>

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας,
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html